Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid

gemeente Weststellingwerf

2024

1. Inleiding

In deze beleidsbrief leest u een update van de beleidsbrief 2023. Dat wil zeggen dat lopende ontwikkelingen en activiteiten opnieuw zijn opgenomen en waar van toepassing geactualiseerd.

In ons collegeprogramma 2022-2026 ‘Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf!’ is de ambitie voor Klimaat en Duurzaamheid opgenomen in opgave nr. 34 -Van Klimaatakkoord Parijs naar een duurzaam Weststellingwerf-. Het Nationaal Klimaatakkoord, reductie van 55% CO2 uitstoot in 2030 en 95% in 2050 t.o.v. 1990, is een belangrijke leidraad voor het uitvoeren van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

We hebben in het collegeprogramma benoemd om samen met onze inwoners, ondernemers, OWO-partners en overige betrokkenen te werken aan de vier pijlers: energietransitie , circulaire economie, klimaat-robuust en communicatie & samenwerken.

2. Nieuwe ontwikkelingen

Het oprichten van het OWO Energiebureau is gerealiseerd. Met het aanstellen van drie professionele energieverkenners is een belangrijke stap gezet naar een volwaardig OWO Energiebureau. Medio mei 2024 is gestart met de uitvoering van subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie. Onze inwoners kunnen de subsidie digitaal aanvragen, het OWO Energiebureau helpt de minder-zelfredzame woningeigenaar met het aanvragen van de subsidie.

Het komende jaar willen we gaan verkennen aan welke knoppen in de energietransitie gedraaid kan worden waarbij gekeken zal worden naar de mogelijkheden van individuele en collectieve opwek, en lokale opslag. Ook willen we een verkenning starten voor een warmtenet in Wolvega, naar aanleiding van de Transitievisie Warmte waar voor zowel centrum Wolvega als voor centrum Noordwolde aangegeven is dat een warmtenet een mogelijke oplossing is om van het aardgas af te gaan.

Het communicatieplan Klimaat en Duurzaamheid en de jaaragenda communicatie 2024 zijn opgesteld en ter informatie naar uw raad gestuurd. Het benadrukt het belang van het actief betrekken van onze inwoners bij het bereiken van onze klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen. Het meekrijgen van de gemeenschap is van essentieel belang om een breed draagvlak te creëren en succes te behalen in onze inspanningen voor verandering. Het communicatieplan schetst hoe wij bewustwording, betrokkenheid en participatie willen vergroten, met een focus op actieve informatieverstrekking, het faciliteren van dialoog en het stimuleren van actieve deelname. Deze communicatie richt zich voornamelijk op inwoners, maar ook op bedrijven en de interne organisatie. De jaaragenda benoemt specifieke acties, projecten en publiekscampagnes, opgedeeld in basiscommunicatie, campagnecommunicatie en projectcommunicatie.

De provincie Fryslân start in 2024 met de herziening van haar Omgevingsvisie “De romte diele”. De huidige provinciale omgevingsvisie (POVI) is het vertrekpunt. Voor de hierin opgenomen urgente opgaven is concretisering en verduidelijking nodig. Zo is er ook meer ruimte nodig voor het verduurzamen van de energievoorziening en het circulair maken van de economie. Maar ook bijvoorbeeld klimaatbestendigheid vraagt extra aandacht. Ook vanuit Klimaat en Duurzaamheid zijn wij betrokken bij het opstellen en houden nauwlettend in gaten dat het aansluit bij onze eigen gemeentelijk beleid en ambities.

3. Pijler Energietransitie

Bereikt en lopend

1. Het samenwerken binnen de Regionale Energie Strategie (RES)-Fryslân richtte zich de afgelopen jaren op de duurzame energieopwek. Samen met de andere Friese overheden stemde uw raad eerder in met RES-Fryslân 1.0, met als doel meer duurzame energieopwekking in Friesland. De eerste balans voor de gebouwde omgeving is opgemaakt. De ambitie is om in Friesland in 2030 tenminste 3 Terawattuur (TWh) aan grootschalige duurzame elektriciteit op land te produceren (zon en wind). Op dit moment is er 2,5 TWh gerealiseerd en zit er voor ca. 0,2 TWh aan projecten in de pijplijn. Voor de resterende 0,3 TWh zijn nog geen concrete plannen. De ambitie lijkt haalbaar, mits er snel stappen worden gezet. Hierbij is een voorwaarde dat de belemmeringen in het kader van de netcongestie worden opgelost.
   Als vervolg op de samenwerking binnen RES Fryslân is in februari 2023 de Friese Energietafel (FET) opgericht. Binnen de FET wordt verder gewerkt aan een meer Friese integrale aanpak op het gebied van duurzame energie, de warmtetransitie en de energie-infrastructuur. In de nieuwe Energievisie is de ambitie verwoord dat Friesland in 2050 als geheel zelfvoorzienend wil zijn op het gebied van energie. Alle benodigde energie moet in de provincie geproduceerd worden. Daarvoor is nog ca 9 TWh nodig. Hiervan zou 4,6 TWh ingevuld kunnen worden met biogas en duurzame warmte. Daarna resteert nog 4,4 TWh waarvoor nieuwe alternatieven opgezocht moeten worden.
   Actiehouder: FET en Friese gemeenten.
   Tijdspad: 2024-2050.

2. In 2018 en 2019 werden in Wolvega en Noordwolde al twee grote zonneparken aangelegd (in totaal 15 ha). In oktober 2023 werd er aan De Oppers in Wolvega nog een derde kleiner zonnepark gerealiseerd (2 ha). Op korte termijn verwachten wij geen nieuwe zonnevelden gelet op de Zonneladder waarin aangegeven wordt in welke gewenste volgorde zonne-energie projecten toegepast dienen te worden; eerst zon op daken, pas als laatste zonneweides.
   In 2022 had 47% van de woningen in onze gemeente zonnepanelen (bron: Dashboard - Energietransitie - Weststellingwerf (waarstaatje-gemeente.nl)). Hiermee staat onze gemeente landelijk in de top-5, waar we trots op kunnen zijn. Zo heeft bijvoorbeeld de Woningstichting Weststellingwerf de afgelopen jaren vrijwel al haar huurwoningen voorzien van zonnepanelen (met een totaal woningbezit van bijna 2.700 woningen (op een totaal aantal van bijna 12.000 woningen in onze gemeente). Particuliere huiseigenaren kunnen voor advies terecht bij de OWO-energieverkenners, vrijwillige energiecoaches en lokale initiatieven zoals Samen doen geeft energie en de Participatiecoalitie.
   Actiehouder: woningcorporaties, particuliere huiseigenaren en eigenaren bedrijfspanden.
   Tijdspad: doorlopend.

3. Onze gemeente werkt mee aan het realiseren van de Friese energietransitie om onder voorwaarden kleine windmolens te plaatsen op agrarische huiskavels (tot een as-hoogte van vijftien meter). Op dit moment zijn er elf vergunningen afgegeven. De eerste kleine windmolens zijn daadwerkelijk geplaatst.
   Actiehouder: Vergunningshouders.
   Tijdspad: doorlopend.

4. Het Programma Opwek van het Energie op Rijksgrond (OER) is bedoeld om de uitvoering van de RES te ondersteunen en om zo extra meters te maken. Voor de zonnepanelen langs de Rijksweg A32 zal Rijkswaterstaat samen met onze gemeente de mogelijkheden verkennen, de startdatum hiervan is nog niet bekend.
   Actiehouder: Rijkswaterstaat.
   Tijdspad: nog niet bekend.

5. Gezien het agrarisch karakter van onze gemeente zien wij kansen voor groen gas om een bijdrage te leveren aan de duurzame energieproductie. Op dit moment zijn er 24 vergunningen verleend voor het plaatsen van een mono-vergistinstallatie bij een agrarisch bedrijf. Dit gas kan onder voorwaarden worden ingevoerd op het bestaande gasnetwerk en daarmee bijdragen aan de warmtetransitie, zie ook Warmtetransitie bebouwde omgeving. De huidige initiatieven zijn meegenomen in de lopende systeemstudie zodat hun invloed op het bestaande gasnetwerk inzichtelijk is.
   Actiehouder: Vergunningshouders.
   Tijdspad: nog niet bekend.

6. De problemen rondom de beperkte capaciteit van het energienet gelden zowel voor stroom als voor gas en zowel voor levering als voor terug-levering. Onderstation Wolvega is twee jaar geleden in capaciteit verdubbeld. Toch is er nog sprake van netcongestie ten aanzien van nieuwe bedrijfsaansluitingen of uitbreidingen. Dit wordt veroorzaakt door beperkingen in de kabelaansluitingen en op de hoofdaansluiting van Tennet. In samenwerking met Liander laat de gemeente een systeemstudie uitvoeren. Hierbij wordt een analyse gedaan van de ontwikkelingen in de gemeente (bedrijven, woningen en mobiliteit) en het daarbij behorende verwachte energieverbruik (en teruglevering). Vervolgens wordt gekeken in hoeverre dat past binnen de bestaande energie-infrastructuur en waar uitbreiding noodzakelijk is of alternatieven benut kunnen worden.
   De uitkomsten van de systeemstudie dienen als input voor toekomstige investeringsplannen. Daarnaast kunnen de uitkomsten gebruikt

worden om keuzes in de Warmtetransitievisie te onderbouwen en congestiemanagement op bijvoorbeeld bedrijventerreinen op te zetten.
Actiehouder: Liander, gemeente, ondernemers en andere partners.
Tijdspad: afronding eind 2024.

7. In totaal moet er ongeveer 2.000 km elektriciteitskabel gelegd worden in Friesland. In april 2024 is een bijeenkomst geweest waarin onze gemeente is bijgepraat over de verschillende tracés, samenwerking, communicatie, en planning. De volgende stap is om te onderzoeken hoe dit past met de andere gemeentelijke projecten en waar mogelijk logistieke knelpunten kunnen ontstaan. Daarnaast heeft Liander het project NuLelie opgestart, waarbij extra middenspanningsverbindingen worden gerealiseerd en waar nodig compacte stations worden geplaatst of vervangen. Binnen de samenwerking Friese Energie Tafel (FET) is een afwegingskader opgesteld, zodat projecten met grote maatschappelijke belangen voorrang krijgen. Onze gemeente participeert op bestuurlijk niveau om onze belangen te behartigen. Onderdeel van de uitbreiding van de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk is ook de plaatsing van meer trafohuisjes. Globaal zullen dit er drie à vier keer zoveel zijn. Om dit structureel aan te pakken zal Liander met de gemeente overeenkomsten afsluiten om Buurtrealisatieplannen op te stellen. In zo'n BRP staat per buurt/wijk beschreven waar de nieuwe trafohuisjes moeten komen. Deze plannen worden besproken met de buurtbewoners en andere belanghebbenden.
Actiehouder: Liander en gemeente.
Tijdspad: 2024 en daarna.

8. Uiterlijk 2050 moet het gebruik van fossiele brandstoffen voor het verwarmen worden beëindigd. Eind 2021 stelde uw raad de eerste Transitievisie Warmte OWO vast (Homepage | Transitievisie Warmte OWO-gemeenten (ireporting.nl)). Samen met Ooststellingwerf en Opsterland starten wij eind 2024/begin 2025 met een update van deze gezamenlijke visie. Hierbij kijken wij hoe verder richting gegeven kan worden aan het isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Hierbij betrekken wij nieuwe ontwikkelingen, inzichten en technische mogelijkheden.
Actiehouder: OWO gemeenten.
Tijdspad: start eind 2024/begin 2025, verwachte afronding 2025.

9. Met het aanstellen van drie professionele energieverkenners is een belangrijke stap gezet naar een volwaardig OWO Energiebureau. De energieverkenners ondersteunen inwoners bij de warmte- en energietransitie. Met het uitvoeren van de subsidieregeling vanuit het Nationaal Isolatie Programma wordt ervaring opgedaan met deze vorm van OWO-dienstverlening. Op basis hiervan wordt bezien of en zo ja, hoe het OWO Energiebureau verder vorm kan krijgen. De komende periode worden de energieverkenners verder voorzien van de benodigde instrumentarium om de inwoners zo goed als mogelijk te kunnen bijstaan. Zo wordt er op dit moment een OWO-regeling uitgewerkt die het mogelijk maakt om daar waar dat wenselijk is particuliere woningeigenaren een maatwerkadvies en/of financieel advies te kunnen aanbieden (gekoppeld aan voornoemde subsidieregeling).
Actiehouder: OWO Energiebureau.
Tijdspad: structureel.

10. Ook is er vanuit het OWO Energiebureau gewerkt aan een Aanpak Vrijwillige Energiecoaches. Voor Weststellingwerf zijn in 2024 drie inwoners als nieuwe vrijwillige Energiecoaches gestart. Samen met de andere vrijwilligers die actief zijn via werkgroepen en energiecoöperaties helpen ze huishoudens om minder energie te gebruiken. Op termijn worden daarmee de vrijwilligers uit de drie gemeenten gecoördineerd vanuit het OWO Energiebureau.
    Actiehouder: gemeente, later OWO Energiebureau.
    Tijdspad: structureel.

11. Vanuit de Regio Deal ZOF werken wij vanaf 2011 aan 'Samen doen geeft energie' om initiatieven vanuit dorpen, wijken, organisaties – vanuit de mienskipgedachte – verder te brengen. Deze initiatieven hebben betrekking op het brede spectrum van energiebesparing, -opwek en -opslag.
    Actiehouder: gemeenten Zuidoost Fryslân en lokale initiatieven.
    Tijdspad: 2024-2025.

12. De Westhoek Energiecoöperatie (WEC) in Munnekeburen gaat meedoen aan een traject vanuit de participatiecoalitie. De Participatiecoalitie is een samenwerking van vijf maatschappelijke organisaties: de Natuur en Milieu-

federaties, HIER[1], Landelijk Samenwerkingsverband Actieve Bewoners, Energie Samen en Stichting Buurkracht. In Friesland wordt dit georganiseerd vanuit de Friese Milieu Federatie. Het doel van deze trajecten is om bewoners te enthousiasmeren en ondersteunen voor het verduurzamen van hun woning. In totaal proberen we minimaal 24 grote maatregelen te halen. Onder 'grote maatregelen' vallen onder andere isolatiematerialen, zonnepanelen, warmtepompen en groene daken.
Actiehouder: Westhoek Energiecoöperatie (WEC).
Tijdspad: 2024.

13. In de OWO-warmtevisie is afgesproken twee wijkuitvoeringsplannen op te gaan stellen in de gemeente. Doel is hiermee ervaring op te doen. Op dit moment loopt er een project in Oldeholtpade vanuit de bovengenoemde Regio Deal en wordt er gesproken met de Westhoek Energiecoöperatie.
    - Onder leiding van ENTRANCE (Hanzehoge school en Universiteit Groningen) en in samenwerking met de Werkgroep Energietransitie en Duurzaamheid Oldeholtpade wordt er onderzoek in Oldeholtpade om het profiel van het dorp in kaart te brengen.

[1] HIER is een stichting die mensen in beweging brengt om iets te doen aan het klimaatprobleem

Dit onderzoek wordt in oktober 2024 afgerond. De opgehaalde kennis zal worden gebruikt voor het opstellen van de participatieaanpak en mede als basis dienen voor vervolgstappen om een dorpsuitvoeringsplan op te stellen. De Regio Deal is verlengd tot oktober 2025, in de komende periode wordt bepaald hoe wij gaan starten met een uitvoeringsplan.

- In de Westhoek zijn de eerste gesprekken gevoerd met de Westhoek energiecoöperatie (WEC). Op dit moment is dat gericht op een goede samenwerking tussen stakeholders in het gebied en de gemeente, er wordt gekeken naar mogelijkheden voor een gezamenlijk project . De gemeente wil de WEC ondersteunen om verder te bouwen richting een wijkuitvoe ringplan.

Actiehouder: gemeente, werkgroep ET&D Oldeholtpade en WEC.
Tijdspad: Oldeholtpade afronding onderzoek - oktober 2024 | Westhoek voorbereiding - 2024.

14. Met de woningbouwcorporaties en de Bewonersraad hebben we voor 2024 prestatieafspraken gemaakt. Afspraken over verduurzamen van de woningvoorraad hebben vooral betrekking op het verbeteren van het energie label en het gasloos maken van woningen. In de prestatie afspraken staat ook dat we de corporaties betrekken bij onze visie- en planvorming. We nodigen ze uit om deel te nemen aan werksessies, om mee te praten, mee te denken en kennis te delen met elkaar. En proberen op deze manier zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.
Actiehouder: woningbouwcorporaties, bewonersraad en gemeente.
Tijdspad: jaarlijks.

15. De gemeente ontvangt van het Rijk € 1.400.000 uit het Nationaal Isolatie Programma (NIP) voor het isoleren van 650 woningen met een energielabel D, E, F, of G en een WOZ-waarde lager dan € 308.000. Het geld moet eind 2026 zijn ingezet. Daarnaast stelt de provincie Fryslân extra geld beschikbaar uit de opbrengst Windpark Fryslân. Evenals de andere deelnemende gemeenten hebben wij de subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie vastgesteld en de Friese samenwerkingsovereenkomst NIP ondertekend. Het ontwikkelen en beheren van een digitaal subsidieplatform is Europees aanbesteed. De opdracht is definitief gegund. Medio mei 2024 start de uitvoering. Het OWO Energiebureau helpt de minder-zelfredzame woningeigenaar met het aanvragen van de subsidie.
Actiehouder: gemeente en OWO energiebureau.
Tijdspad: 2024-2026.

16. Inwoners met lage inkomsten en/of slecht geisoleerde woningen kregen eind 2022 te maken met een hoge gas- en elektrarekening. Inwoners die recht hebben op energietoeslag, krijgen eenmalig een gratis energiecoach-gesprek en een witgoedwissel aangeboden. In 2023 zijn hiermee 300 huishoudens bereikt. Uit de evaluatie blijkt dat alle huishoudens ontzettend blij zijn met de actie. 90% procent van de vervangen apparaten was 10 jaar of ouder. Gemiddeld bespaart elk huishouden zo'n 50 tot 80 euro per jaar op hun energierekening. In het najaar 2024 zullen de resterende ca. 825 huishoudens benaderd worden.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2024-2025.

17. Eind 2023 is de eerste bespaarmarkt georganiseerd met gratis advies en slimme tips om geld te besparen voor de ca. 100 bezoekers. In 2024 willen wij voor klanten van de Voedselbank een Fixteam inzetten. Het Fixteam bekijkt per huishouden welke kleine energiebesparende maatregelen zinvol zijn en voert deze ook direct uit. Denk hierbij aan het aanbrengen van radiatorfolie, tochtstrips etc. Het gaat naar schatting om 100 huishoudens.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2024.

18. In OWO-verband bieden wij jaarlijks een aantal webinars aan rond het thema energieneutraal verbouwen In het voorjaar van 2024 zijn er negen nieuwe webinars en workshops gehouden met de thema's Energiezuinig & Comfortabel Wonen, Warmtepompen en Ventileren en Koelen.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: herhalend.

19. In 2024 bieden we scholen weer de kans om deel te nemen aan Junior Energiecoach. Hier leren schoolklassen alles over energie en besparen. Hierbij hoort een uitgebreid les programma met leuke activiteiten. Deelnemende leerlingen krijgen de mogelijkheid zich op te geven voor deelname aan andere activiteiten zoals opendagen. Verder zal samen met onze vrijwilligers en de deelnemende schoolklassen gekeken worden naar mogelijkheden om de leerlingen langer bij de transitie en de gemeente te betrekken.
Actiehouder: gemeente en scholen.
Tijdspad: 2024.

20. Ook binnen onze eigen gemeentelijke organisatie zetten we stappen en leveren wij onze eigen bijdrage aan de warmte- en energietransitie en geven we het goede voorbeeld. Dat doen we op verschillende manieren en plekken in de organisatie. Zo werden er in 2023 Solar carports gerealiseerd op de parkeerplaats van het gemeentehuis. De Solar carports kunnen meer dan 20% van de huidige energiebehoefte van het gemeentehuis duurzaam opwekken. In de totale levensduur zal dit leiden tot een reductie van 2.936.500kg CO2 uitstoot. Dit staat gelijk aan een jaarlijkse CO2 uitstoot van 770 woningen.

Het gemeentehuis wordt verwarmd met een ondergrondse warmte- en koudeopslag (WKO), dit is een duurzame methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. In de basis kan het gehele gemeentehuis aardgasvrij worden verwarmd met deze nieuwe installatie. Bij extreme koude periode bestaat de optie nog om het pand door middel van aardgas bij te verwarmen. Voordat het gemeentehuis geheel aardgasvrij wordt gemaakt, wordt onze restantbehoefte aardgas gemonitord. Zo kan later een geschikt duurzaam alternatief ingezet worden. Eind 2023 is een proef met ledverlichting in het gemeentehuis gehouden, diverse medewerkers ervaarden dit als niet plezierig, er zal opnieuw naar mogelijkheden gekeken worden.

Dienstauto's worden opgeladen bij Home Center aan de Industrieweg in Wolvega in het kader van het wereldrecord auto laden.

Binnen de projecten van de gemeente Weststellingwerf wordt altijd onderbouwd hoe klimaat en duurzaamheid geïntegreerd wordt in het betreffende project. Bijvoorbeeld door het gebruik van elektrisch materieel, het toepassen van klimaat adaptieve maatregelen en slim omgaan met afvalstromen.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: doorlopend.

21. Voor de inkoop van energie nemen wij deel aan de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân (OVEF). De inkoop van energie wordt op dit moment volledig vergroend met GVO-certificaten. OVEF denkt na over scenario's waarbij zowel de ecologische als de financiële impact in onze provincie landen. Deze ambitie ligt in het verlengde van de Regionale Energiestrategie Fryslân.
Actiehouder: OVEF.
Tijdspad: vanaf 2024.

22. In het "Plan van Aanpak Verduurzamen vastgoedportefeuille gemeente" is een kern-portefeuille aangewezen van panden die in peiljaar 2020 verantwoordelijk waren voor 64% van het totale gasverbruik en 71% van het totale elektraverbruik van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.
Intussen zijn maatregelen doorgevoerd en in voorbereiding zoals isolatie van het dak van het restaurant bij De Duker, verbetering van de zonnecollectoren voor verwarming van het zwembad De Dobbe, slimme led-verlichting in de Nije Steense en verbeterde warmteterugwinning bij zwembad De Steense.
Er is in 2023 gebruik gemaakt van de KlimOp-regeling die de provincie Fryslân ter beschikking heeft gesteld. Hiermee zijn maatwerkverduurzamingsadviezen opgesteld voor de objecten van de kernportefeuille.
In de opgestelde adviezen is een selectie gemaakt van een optimale samenstelling van energiebesparende maatregelen tezamen met bouwkundige aanpassingen. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welke maatregelen het meest effect hebben op de reductie van het energieverbruik. Met deze uitkomsten worden de bestaande Meerjaren Onderhoudsplannen (MJOP) voor het gemeentelijk vastgoed getransformeerd tot Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplannen (DMJOP).
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: opstellen tot 2026, uitvoering vanaf 2026.

23. In onze gemeente hebben al veel maatschappelijke organisaties duurzaamheidsmaatregelen toegepast. In 2023 heeft de provincie Fryslân verschillend regelingen ingesteld ter verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed in Fryslân.
Via het Iepen Mienskipsfûns (IMF) stelde de provincie tweemaal 2.325.000 euro subsidie beschikbaar. Daarnaast kunnen pandeigenaren sinds 2021 gebruik maken van de KlimOp regeling, waarmee zij gebruik kunnen maken van kennis en inzet van experts bij het verduurzamen van hun gebouwen. In onze gemeente zien wij steeds meer dorpshuizen en ander maatschappelijk vastgoed die aan de slag zijn met het verduurzamen van hun gebouwen. De "Subsidieregeling verduurzamen dorpshuizen en sportaccommodaties gemeente Weststellingwerf 2024" biedt de mogelijkheid om energiebesparende en/of -opwekkende maatregelen uit te voeren. Ook kan subsidie aangevraagd worden voor het opstellen van een energieadvies.
Actiehouder: Maatschappelijke organisaties (dorpshuizen en sportaccommodaties) en gemeente.
Tijdspad: 2024.

Wat gaan we doen?

24. In lijn met de ambitie in de Friese Energievisie om in 2050 alle benodigde energie in de provincie te produceren, willen wij kijken hoe wij in onze gemeente meer duurzame energie kunnen opwekken. Het komende jaar willen we gaan verkennen aan welke knoppen in de energietransitie gedraaid kan worden en zal gekeken worden naar mogelijke potentiele energiebronnen voor individuele en collectieve opwek. Op basis van deze energiemix kunnen keuzes worden gemaakt voor het opstarten van haalbaarheidsstudies.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2024-2025.

25. Als gemeente hebben we een regierol in de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. De gestelde doelen halen we alleen in samenwerking met onze inwoners, bedrijven, vrijwilligersorganisaties, netbeheerders en coöperaties. De gebiedscoördinator Klimaat en Duurzaamheid zal de contacten onderhouden met plaatselijk belangen, dorpsbelangen, wijkverenigingen, energiecoöperaties en werkgroepen op het gebied van de warmtetransitie en andere duurzaamheidsinitiatieven en nieuwe verbindingen leggen. Om ontmoeting, kennisdeling en dialoog tussen de diverse stakeholders onderling te creëren gaan we jaarlijkse bijeenkomsten organiseren. Zo bouwen we aan een duurzaam netwerk in de gemeente Weststellingwerf wat de basis vormt voor het kunnen behalen van onze doelstellingen.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2024-2026.

26. In de Transitievisie Warmte van de gemeente Weststellingwerf is zowel voor centrum Wolvega als voor centrum Noordwolde aangegeven dat een warmtenet een mogelijke oplossing is om van het aardgas af te gaan. Als eerste stap zal een verkenning gestart worden voor een warmtenet in Wolvega. Uit dit onderzoek zal een meer specifieke beoordeling voortkomen van de haalbaarheid van een warmtenet, inclusief de bijbehorende businesscase. Op basis daarvan kan worden besloten over verdere stappen.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2024-2025.

27. Een energiehub is een plek waar energieopwekkers en –verbruikers er gezamenlijk voor zorgen dat ze binnen de afgesproken netcapaciteit blijven, waar mogelijk aangevuld met energieopslag. Lokaal opgewekte energie wordt zoveel mogelijk lokaal en direct verbruikt. Hiermee dragen zij bij aan een oplossingen voor problemen op het energienet. Op kleinere schaal kan gedacht worden aan tijdelijke opslag in (buurt)accu's en batterijen. Als gemeente volgen we de ontwikkelingen, als er een initiatief komt vanuit een groep bedrijven zullen we dit kunnen ondersteunen.
Actiehouder: ondernemers en lokale initiatieven.
Tijdspad: nog niet bekend.

28. Steeds meer inwoners rijden elektrisch. Daarom worden ook steeds meer laadpalen in de gemeente Weststellingwerf geplaatst. Inwoners kunnen op dit moment kosteloos een openbare laadpaal aanvragen wanneer zij geen eigen erf hebben om een laadpaal te plaatsen. Vanuit een provincie-brede uitgevoerde Europese aanbesteding zullen deze aanvragen worden gerealiseerd.In het najaar 2024 zullen wij u hierover nader informeren.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2024.

4. Pijler Circulaire economie

Bereikt en lopend

29. Onze ambitie is om de Van Afval Naar Grondstoffen (VANG)-doelstellingen te halen. Het doel is om geen afval meer te verbranden maar als grondstof opnieuw te gebruiken. U hebt in 2021 het gemeentelijk grondstoffenbeleid besproken.

    De verwerking van het afval wordt al langer gedaan door Omrin. Omrin doet aan na-scheiding en gebruikt sinds 2021 een zogenaamde danotrommel voor de verwerking van luiers en ander organisch afval en maakt het geschikt voor vergisting. Hierdoor wordt er biogas geproduceerd wat vervolgens wordt opgewerkt naar groen gas van aardgaskwaliteit. Door de danotrommel vindt een reductie plaats van de hoeveelheid RDF (brandbaar afval voor thermische verwerking) met ongeveer 40%.

    Actiehouder: gemeente.
    Tijdspad: campagne 2024.

Schoonmaakdag bij OBS De Klaeter in De Hoeve op 17 maart 2023

30. Als gemeente zijn wij aangesloten bij de vereniging Circulair Fryslân (VCF). Om de benodigde transitie in de bouw te bewerkstelligen heeft VCF het programma Fryslân bouwt Circulair ontwikkeld over circulair bouwen. Voor dit programma is circulair opdrachtgeverschap belangrijk, evenals het rekening houden met belemmeringen zoals wet- en regelgeving die innovatief bouwen in de weg staan. Wij hebben het voornemen om hieraan te gaan deelnemen. Voor 2025 en 2026 willen twee (woning)bouwprojecten aanwijzen om ervaring op te doen met circulair bouwen.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2025-2027.

31. In OWO-verband is het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) opgesteld. Eén van de acties is het gebruik van de CO2-Prestatieladder om de CO2-uitstoot van onze gemeentelijke organisatie te meten, en op basis van deze inzichten een effectief CO2-reductiebeleid opstellen. De voetprint van de gemeente Weststellingwerf is vastgesteld. Daarna zijn acties rond verduurzaming vastgoed, wagenpark en aanpassen gedrag benoemd en is een planning gemaakt voor de uitvoering. De audit voor certificering op niveau drie wordt ingepland.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: certificering 2024.

32. Aan de jaarlijkse Landelijke opschoondag hebben in voorjaar 2024 weer veel inwoners meegedaan o.a. via lokale belangengroepen in De Blesse en Nijetrijne. Ook vijf basisscholen en één school voor voortgezet onderwijs hebben deelgenomen aan de actie. In totaal hebben ongeveer 400 kinderen zich ingezet om de gemeente Weststellingwerf nog schoner te maken. Zij hebben zwerfafval in de omgeving van hun school verzameld in plastic zakken. In het najaar wordt de Clean-Up dag gehouden. Een andere actie waarbij de jeugd bewust gemaakt wordt van het afvalprobleem, de Vlottenrace, gaat in 2024 helaas niet door omdat leraren te weinig tijd hebben voor deze activiteit.Gelukkig zijn er ook nieuwe initiatieven, zoals het schoolproject ‘Afval bestaat niet’ van het Linde College Technasium waarbij leerlingen hun ideeën en kunstwerkjes kwamen pitchen in de raadszaal. Dit krijgt in juni 2024 een vervolg.
Actiehouder: scholen, lokale belangengroepen, inwoners en gemeente.
Tijdspad: doorlopend.

Wat gaan we doen?

33. Het streven is om in januari 2026 te starten met Diftar+ (gedifferentieerd tarief), waarbij 2025 een ‘testjaar’ zal zijn. Hierbij worden geleerde lessen van andere gemeenten rondom de invoering van diftar+ zoals flankerende maatregelen meegewogen. De klankbordgroep vanuit uw raad blijft nadrukkelijk betrokken.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: testjaar 2025, streven start Diftar+ 2026.

34. Een kapot apparaat repareren in plaats van weggooien is goedkoper, zorgt voor minder afval en maakt de productie van nieuwe apparaten minder noodzakelijk. Het bespaart grondstoffen, energie, afval en geld. Helaas zit repareren bij veel mensen niet meer in het systeem. In andere gemeenten zijn repair cafés, gerund door vrijwilligers, actief. Wij gaan onderzoeken of in onze gemeente een dergelijk initiatief van de grond kan komen.
Actiehouder: lokaal initiatief.
Tijdspad: verkenning 2024, zo mogelijk start in 2025.

5. Pijler Klimaat-robuust

Bereikt en lopend

29. Wateroverlast en hittestress zijn elementen die in het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2021-2025 zijn meegenomen. Er zijn negen locaties aangemerkt voor wateroverlast-maatregelen op korte termijn. In 2022 is voor vijf van deze locaties de Rijksbijdrage Impulsregeling Klimaatadaptatie 2021-2027 verkregen. Prioriteit is gegeven aan de Tjerk Hiddesstraat en de Chroomweg in Wolvega, die in 2025 of 2026 uitgevoerd zullen worden. Voor de andere projecten is het de bedoeling om ze voor 2028 uit te voeren. In het Centrumplan Wolvega wordt het afkoppelen van regenwater meegenomen. In de totale winkelstraat komt een gescheiden regelwaterstelsel voor straatkolken en regenpijpen.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: uitvoering voor 2028.

30. In het GRP is ook opgenomen het stimuleren van initiatieven van bijvoorbeeld wijken of bedrijven die bijdragen aan een klimaatbewuste inrichting of beheer van de openbare ruimte, bedrijventerreinen of schoolpleinen. Van scholen krijgen we aanvragen om hun schoolplein te vergroenen. Vanuit het dorpenfonds geven wij hier regelmatig subsidie voor. In 2024 is subsidie toegekend voor het schoolplein in Noordwolde-Zuid en naar verwachting volgen nog twee schoolpleinen (in Wolvega en Nijeholtpade).
Actiehouder: scholen.
Tijdspad: 2024 en volgende jaren.

31. Vanaf 2024 worden alle bermen in het buitengebied ecologisch beheerd. Het ecologisch beheer zorgt ervoor dat planten tot bloei kunnen komen. Het stuifmeel en de nectar van de planten is voedsel voor insecten zoals bijen, kever s, vlinders en hommels. Eind 2024 verwachten wij de eerste resultaten van het ecologisch bermbeheer te kunnen zien. Met het ecologisch bermbeheer binnen de bebouwde kom wordt momenteel, daar waar het kan, al ervaring op gedaan. In 2024/2025 wordt een Kwaliteitsambitie opgesteld. Dit is een structuurplan voor het openbaar groen en heeft vooral betrekking op het openbare groen binnen de bebouwde kom. Hiermee wordt een duurzame en klimaat adaptieve inrichting gerealiseerd.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: opstellen kwaliteitsambitie: 2024-2025.

32. Actieve bewoners, vogelwachten en andere natuurwerkgroepen bedenken leuke, mooie initiatieven om de natuur een handje te helpen (en tegelijkertijd bijvoorbeeld de eikenprocessierups te bestrijden): ze hangen nestkastjes op, plaatsen insectenhotels, beschermen weidevogels, etc. Ook doen zij het nodige aan het betrekken van jeugd bij hun activiteiten, dit draagt bij aan bewustwording en zorg voor de eigen leefomgeving.De Vogelwacht Oldeholtpade heeft een vergunning aangevraagd voor de plaatsing van drie faunatorens rondom Ter Idzard, Oldeholtpade en Nijeholtpade. Steggerda heeft meerdere acties bedacht waarbij bewoners groen konden aanschaffen voor eigen tuin. Daarnaast wil ze kijken of er extra ommetjes mogelijk zijn om de natuur te beleven.
Actiehouder: diverse groepen.
Tijdspad: doorlopend.

Wat gaan we doen?

33. Om wateroverlast en – tekort tegen te gaan, doen wij mee aan de actie NK Tegelwippen. De gebiedscoördinator Klimaat en Duurzaamheid zal bewonersgroepen stimuleren om in hun eigen voor-, achter- of geveltuin tegels te vervangen door gras, bloemperken, bomen en geveltuinen. Bij regenbuien zorgt dit voor infiltratie in de bodem en voorkomt dat alle water direct naar het riool stroomt, bovendien is het koeler op warme dagen en behaaglijker voor insecten en dieren. Daarnaast wordt voor 2024 een regentonactie uitgewerkt.
Actiehouder: gemeente.
Tijdspad: 2024.

34. Ter bescherming van de kwetsbare diersoorten en het waarborgen van de voortgang van de warmtetransitie hebben de OWO-gemeenten besloten een Soorten Management Plan (SMP) op te laten stellen. Met een SMP verleent de provincie Fryslân ontheffing op de Wet natuurbescherming bij werkzaamheden aan woningen, mits er wordt voldaan aan alle voorwaarden. Dat is niet alleen goed nieuws voor de bescherming van diverse vleermuissoorten, mussen en zwaluwen, maar is ook belangrijk om de voortgang van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) te kunnen borgen. De verwachting was het SMP in 2025 af te ronden. Helaas is het tot op heden niet gelukt een ecologisch bureau te vinden wat het nodige onderzoek kan uitvoeren. Dit heeft te maken onvoldoende capaciteit bij de ecologische bureaus. Samen met de provincie wordt na de mislukte aanbesteding gekeken naar de mogelijke vervolgstappen. Op korte termijn kunnen we naar alle waarschijnlijkheid gebruik maken van een tussenoplossing vanuit het Rijk. Daarvoor plaatsen wij in 2024 23 kraam- en verblijfsplaatsen voor vleermuizen.
Actiehouder: OWO Energiebureau en gemeente.
Tijdspad: 2024-2026.

35. Een zelfoogsttuin draagt op meerdere aspecten bij aan duurzaamheid: biologische teelt, minder monocultuur en minder transportkilometers van het land naar de klant, daarnaast raakt het ook sociale beleidsvlakken. Voor Wolvega wordt een initiatief opgestart. Als gemeente gaan wij onze rol en eventuele bijdrage onderzoeken.
Actiehouder: Stichting Sociaal en Vitaal.
Tijdspad: 2024-2025.

Ecologische bermen aan de Om Den Noort (bedrijventerrein Uitbreiding Schipsloot) in Wolvega

6.

Doorontwikkeling

De ambitie van reductie van 55% CO2-equivalent uitstoot in 2030 en 95% in 2050 ten opzichte van 1990, is in verschillende samenwerkingsverbanden en intentieverklaringen verder ingevuld.

De komende tijd gaan de verschillende doelstellingen stroomlijnen naar een aantal herkenbare doelstellingen die specifiek, meetbaar, acceptabel, relevant en tijdgebonden (SMART) geformuleerd worden. Waardoor de doelstellingen meer gaan leven en beter gemonitord kunnen worden.

De inzet voor de energietransitie is de laatste jaren sterk gegroeid, mede door de extra Rijksgelden (CDOKE en SPUK). Tot nu toe zijn hier tijdelijke medewerkers voor ingehuurd maar de opgave is structureel en de middelen zijn langjarig. Om de continuïteit te waarborgen wordt daarom ingezet op meer medewerkers in vaste dienst.

7.

Financiering

Voor het uitvoeren van klimaat- en energiebeleid ontvangen wij vanuit het de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Dit is een langjarige regeling welke wij ook onder het nieuwe kabinet verwachten te blijven ontvangen.

Aanvullend gaan wij een gedeelte van het structureel gereserveerde budget voor het uitvoeren van het gemeentelijk Klimaat- & Duurzaamheidsbeleid inzetten (financiële vertaling collegeprogramma: de thema 6 stelpost Klimaat en Duurzaamheid).

Voor een verdere intensivering van de energietransitie zouden wij gebruik willen maken van de planfinanciering in de 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid' (CDOKE). Deze financiering komt bovenop het basisbudget wat wij als gemeente ontvangen vanuit de CDOKE-regeling. Gebleken is dat plattelandsgemeenten niet kunnen voldoen aan de voorwaarden van deze aanvullende regeling en dat het dus geen zin heeft om hiertoe een aanvraag bij het Rijk in te dienen. Samen met Ooststellingwerf en Opsterland is het Rijk gevraagd om geld uit een Rijksregeling voor Klimaat en Duurzaamheid ook van toepassing te verklaren voor plattelandsgemeenten.

